

Schenk, Zdeněk; Mikulík, Jan

Nové poznatky z výzkumu kostela sv. Maří Magdaleny v Předmostí

Archaeologia historica. 2009, vol. 34, iss. [1], pp. 793-802

ISBN 978-80-7275-079-5

ISSN 0231-5823

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/140842>

Access Date: 01. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Nové poznatky z výzkumu kostela sv. Maří Magdaleny v Předmostí

ZDENĚK SCHENK – JAN MIKULÍK

Abstrakt: Příspěvek uvádí výsledky záchranného archeologického výzkumu kostela sv. Maří Magdaleny v Předmostí u Přerova. Při jihovýchodní straně kostela byly odkryty základy původní věže, která byla provázána s gotickou stavbou lodi kostela. Pohřby porušené základy lodi a zejména substrukce zdíva přezděného jednou ze základových zdí věže a základové obvodové zdi lodi evokují možnost existence starší fáze gotické výstavby kostela či stavbu ještě starší. Při severozápadní straně kostela byla odkryta část základů původní sakristie, jejíž výstavba proběhla v průběhu druhé poloviny 17. století, což dokládá mladší z ražeb nalezených u pohřbu porušeného základem sakristie. Odstranění staré gotické věže a posléze i barokní sakristie byl první krok radikální přestavby kostela, která probíhala od roku 1769. Vzhledem ke skutečnosti, že archeologický výzkum církevní stavby většího rozsahu proběhl na katastru Přerova a Předmostí naposledy v roce 1936, splácí tak výsledky nového výzkumu do jisté míry dluh, který byl způsoben mezerou v terénním průzkumu sakrální architektury na Přerovsku.

Klíčová slova: Předmostí – kostel – gotické jádro – barokní přestavba – pohřeb s mincemi.

New Information from Research into the Church of St. Mary Magdalene, Předmostí

Abstract: This contribution presents the results of rescue research at the Church of St. Mary Magdalene in Předmostí, near Přerov. The foundations of an original tower that was connected with the Gothic nave of the church have been revealed on the south-east side of the church. Burials disturbed by the foundations of the nave and, in particular, the sub-structure of masonry built-over by one of the foundation walls of the tower and the perimeter foundation walls, indicate the existence of an older phase in the Gothic construction of the church or an even older building. Part of the foundations of the original sacristy, the construction of which took place in the second half of the 17th century, has been revealed on the north-west side of the church. The dating is confirmed by the find of more recent coins associated with a burial disturbed by the sacristy foundations. The removal of the old Gothic tower and then the baroque sacristy were the first steps in a radical reconstruction of the church started in 1769. Since the most recent archaeological research into a major religious building in the Přerov and Předmostí area was carried out in 1936, the results of this work appear to pay off the debt accumulated by a three-quarter-century absence of research into sacred architecture in the Přerov region.

Key words: Předmostí – church – Gothic core – baroque reconstruction – burial with coins.

Úvod

Záchranný archeologický výzkum kostela sv. Maří Magdaleny na katastru obce Předmostí u Přerova byl vyvolán sanací obvodových zdí kostela. Výzkum, probíhající na podzim roku 2006, uskutečnila společnost Archaia Olomouc o. p. s. (Schenk–Mikulík 2007, 11; 2007a). Farní kostel sv. Maří Magdaleny s náhrobníkem Kateřiny Kunšové z Vrchlabí a na Čekyni, parcela číslo 25, st. k. ú. Předmostí, je zapsán v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek pod registračním číslem 2400/8-559. Do poloviny 20. století kostel spolu s farou dominoval severovýchodní straně původní obecní návsi, posléze návsi Masarykově (obr. 1). V současnosti je obklopen sídlištní panelovou zástavbou, realizovanou v osmdesátých letech 20. století, s těsně přiléhajícím západním průběhem komunikace ulice Hranická, která představuje tradiční severojižně orientovanou dopravní tepnu Předmostí. Dříve samostatná obec, dnes jedna z místních částí Přerova, je situována při jihozápadním vyústění významného přírodního komunikačního koridoru Moravská brána.

Nejstarší geologické podloží tvoří silně zkrasovatělý mohutný hřeben devonského vápence. Z něj v minulosti vyčnívaly dva výrazné vápencové vrcholy převyšující okolní terén. Vyšší Hradisko mělo původní nadmořskou výšku 247,8 m n. m. a asi 300 m jižněji se nacházela dnes již zcela odtěžená Skalka. Na výsledném tvaru dominantního předmostského návrší se podílely mohutné sprašové návěje, které byly naváty na úbočích obou vápencových skal. Při jejich úpatí vyvěraly v minulosti prameny nezamrzající minerální vody (Deutsch 1859, 149–150; Klíma 1990, 11–12). Krajinné prostředí předmostského návrší zcela změnila

Obr. 1. Předmostí, kostel sv. Maří Magdaleny, 30. léta 20. století. Pohled od jihu. Archiv Římskokatolické farnosti Přerov.
Abb. 1. Předmostí, Kirche St. Maria Magdalena, 30er Jahre 20. Jhdt. Ansicht von Süden. Archiv der Römisch-Katholischen Pfarrei Přerov.

masivní průmyslová těžba spraší pro cihlářskou výrobu, probíhající především ve druhé polovině 19. století a v první čtvrtině 20. století. Těžba vápence pak dospěla až k samotné nivelaci terénu prostoru Skalky. Z Hradiska se zachovala část vápencového jádra s částečně zachovaným sprašovým pokryvem. Kostel spolu s farou je situován při jihovýchodním okraji původního návrší, cca 150 m jihovýchodně od proslulé mladopaleolitické lokality.

V současné podobě farní kostel sv. Maří Magdaleny představuje hodnotnou pozdně barokní až rokokovou stavbu pocházející z konce 18. století. Jedná se o jednolodní objekt obdélného půdorysu s poloeliptickým závěrem, orientovaným směrem jihozápad–severovýchod, s hlavním vstupem v jihozápadním průčelí. Po obou stranách hlavního vstupu, v konkávně prohnutých plochách jihozápadního průčelí, se nacházejí vstupy na kůr a na věž, navazující na vnitřní točitá schodiště. Nad vstupním průčelím se nachází centrálně umístěné těleso věže, ukončené vysokou střešou ve tvaru osmibokého jehlanu. K jihovýchodnímu průčelí je připojena přístavba sakristie se samostatným vstupem. V severozápadním průčelí kostela je zabudován boční vstup do lodi, lemovaný pískovcovým portálem. Celková délka kostela je 32,2 m, šířka 7,4 m, výška 9,5 m (Kokaislová 2007, 7–11).

První písemná zmínka o farním kostele v Předmostí pochází z roku 1362, kdy je při něm uváděn farář Macůrek (CDM IX, 215 č. 291). Další farář Licek se uvádí k roku 1410 (CDM XIV, 138 č. 147). Podoba kostela z tohoto období není známa. Z roku 1523 pochází ve farní kronice první zmínka o kostelním zvonu. Dle děkanské matriky byl už roku 1672 považován za konsekrovaný, ale bližší údaje chybí. Z kronikářských záznamů dále vyplývá, že kostel sv. Maří Magdaleny nebyl až do roku 1769 v interiéru zaklenut, loď byla završena plochým dřevěným stropem. Věž stála v místě dnešní sakristie, tj. u jihovýchodního průčelí, uvádí se i výška 13 sáhů a 3 střevice, tj. 25,3 m. V roce 1769 zahájil farář František Schaurek přestavbu kostela – věž „značně již sešlá“ byla zbourána, kostel prodloužen a zaklenut, nad hlavním vchodem v jihozápadním průčelí postavena nová zvonice vysoká 7 sáhů a 4 stře-

více, tj. 13,3 m. Původní sakristie s oratoří, situovaná u severovýchodního průčelí kostela, byla vzhledem k podmáčení zbourána a nová sakristie postavena u jihovýchodního průčelí. Přestavba byla dokončena v roce 1772 a letopočet MDCCLXXII byl vytesán do překladu hlavního vchodu. V roce 1769 byl při kopání základů nové sakristie nalezen náhrobník z roku 1526, jenž nese erb a dodnes čitelný nápis: „Leta M-CCCCC-XXVI w vtery po Swatem Bartholomegi vmrzela g(es)t Vrozena panij Katerzina Manželka Pana Kunsse z Wrchlabie a Na cžekin, a tuto pochowana“ (Molinová 2005a, 4).

Dne 2. září 1831 byl kostel zasažen mohutným požárem, šířícím se z hořícího Přerova, a spolu s částí vesnice, školou a farní stodolou padl za obět plamenům. V roce 1845 proběhly velké opravy kostela, věže i hřbitova s ukončením v letech 1852 a 1853, střecha kostela byla pokryta břidlicí. V roce 1879 začaly práce na nových oknech kostela, byla proražena zeď za hlavním oltářem a vsazeno nové okno zpodobňující sv. Maří Magdalenu klečící u nohou ukřižovaného Spasitele. Barokní střecha věže byla přestavěna v roce 1880 do dnešního tvaru a v roce 1906 došlo k výměně vazby krovu a krytiny střechy.

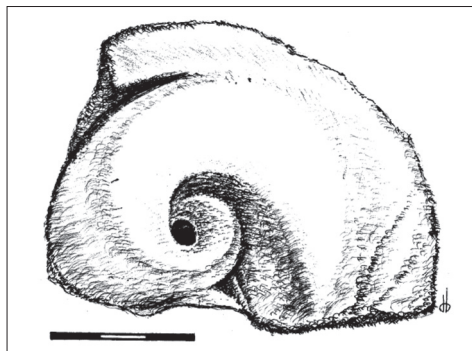
V roce 1950 byla provedena rozsáhlá oprava objektu, při níž byly staré omítky zcela odstraněny a nahrazeny břidlicem. Generální oprava kostela, která proběhla v letech 1971–1972, se týkala především výměny břidlicové krytiny za hliníkový plech, opravy vnitřních i vnějších omítek, restaurování maleb a obrazů (Molinová 2005b, 4).

Hřbitovy náležely ke kostelu dva. Původní, ohrazený masivní kamennou zdí o síle kolem jednoho metru, se rozprostíral bezprostředně kolem kostela. Druhý vznikl podle josefínských předpisů mimo obec, na západním úbočí Skalky, a dle písemných údajů se zde pochovávalo již v roce 1807. K rozšíření tohoto hřbitova došlo někdy po roce 1884 a v roce 1914 byl definitivně upraven a rozšířen do dnešní podoby. Starý hřbitov u kostela byl definitivně zrušen v roce 1943. V tomto roce došlo k odstranění staré obvodové kamenné zdi a demolici objektu márnice situované při severním rohu hřbitova. V prostoru severní části hřbitova byla nalezena šachta s velkým množstvím lidských kostí (Krejčí 1998, 107–108). V roce 2004 bylo hloubenými základy nosného pilíře plánovaného pomníku situovaného severně od lodi kostela porušeno několik hrobů. Následně provedeným záchranným archeologickým výzkumem pracovníků přerovského muzea byla zdokumentována část novověkého pohřbu spolu s barokní měděnou svátostkou.

Záchranný archeologický výzkum

Hlavním cílem výzkumu byla dokumentace archeologických situací porušených stavebními pracemi a jejich následné vyhodnocení. V době zahájení archeologického výzkumu byly již obvodové základy obnaženy výkopem do hloubky 0,8–1,2 m od úrovně současného terénu. Šířka výkopu kolísala v rozmezí 0,5–0,6 m. Ve výkopech se zjevně rýsovaly odkryté příčné linie průběhů kamenných základů po obou podélných stranách kostelní lodi. Zemními pracemi byl odstraněn blíže neurčený počet hrobů až po úroveň báze výkopu. Pod ní se nacházelo několik neporušených pohřbů.

Nejprve byly zkoumány archeologické situace narušené stavebním výkopem podél jihovýchodní strany kostela v místech předpokládané staré věže. Ve vzdálenosti 3 m od vnější západní zdi stávající sakristie se rýsoval obrys příčného kamenného základu v hloubce 0,14 m od úrovně současného terénu. Zdivo odkryté stavební konstrukce o šířce 1,1–1,2 m bylo stavebně provázáno s obvodovými základovými partiemi lodi kostela. Těleso základu tvořila konstrukce vyzděná z velkých hrubě opracovaných bloků nalámaného devonského vápence, nerovnosti vyplňovaly drobné kameny zalité kvalitní vápennou maltou s vysokým obsahem kusového vápna. Zdivo bylo nepravidelně řádkované, lícované, vertikální. Ze severovýchodní strany přiléhal k tomuto základu v úrovni 214,5–214,74 m n. m. kamenný předzáklad o šířce 2 m. Stavební hmotu tvořil kompaktní blok plochých lomových kamenů střední velikosti, pojených kvalitní tvrdou vápennou maltou. Kamenný předzáklad dosedal přímo na sprašové podloží v úrovni 214,21 m n. m., jak prokázala položená mikrosonda. V místě sondy na sprašové podloží nasedala písčítá hlína šedého zabarvení obsahující

Obr. 2. Předmostí, pískovcový ozdobný prvek. Kresba D. Hajda.

Abb. 2. Předmostí, Zierelement aus Sandstein – Krabbe. Zeichnung D. Hajda.

druhotně přemístěný antropologický materiál a drobné úlomky malty. Tuto vrstvu a zároveň kamenný předzáklad překrýval horizont demoliční a vyrovnávací planýrky, obsahující četné úlomky stavební keramiky, který lze ztotožnit s první fází pozdně barokní přestavby kostela. Z této úrovně pochází fragment pískovcové architektonické ozdoby tzv. kraba (obr. 2), která byla nejspíše součástí původní gotické výzdoby věže.

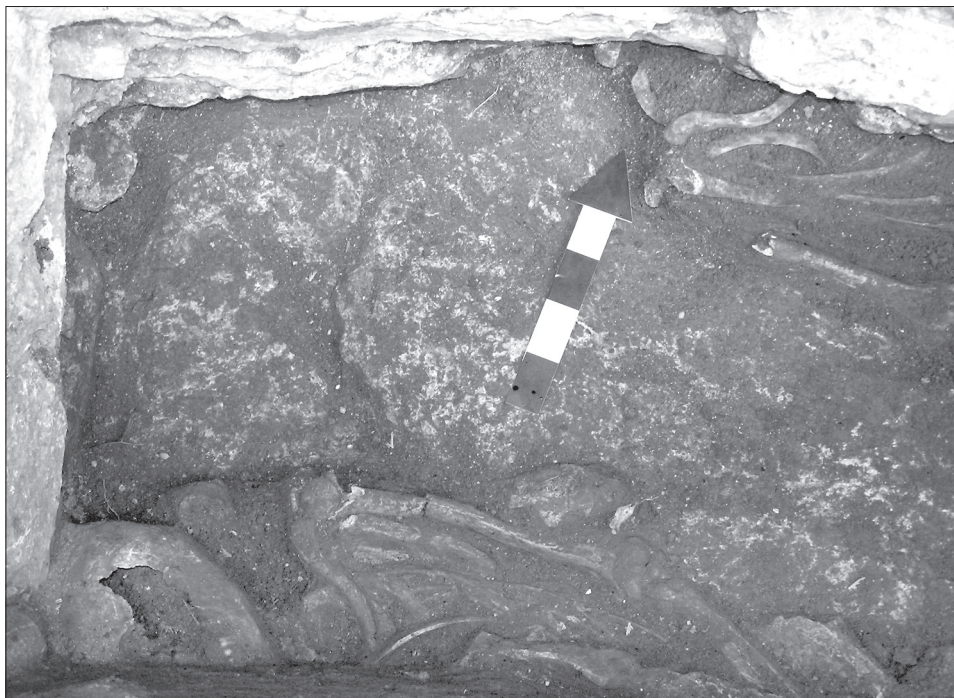
Druhý příčný kamenný základ byl odkryt jihozápadně ve vzdálenosti 3,7 m od vnitřní stěny prvního základu. Tento rozměr určuje také světlost vnitřního prostoru objektu v úrovni základů. Použitý stavební materiál, totožný jak pro příčné základy, tak

pro základ kostelní lodi, nenarušené rohové provázání navazující na rádkování zdiva, stejné složení a tvrdost pojiva nasvědčují jedné stavební fázi. Základ kostelní lodi jeví pouze vyšší obsah opracovaných plochých kamenů, poněkud pravidelnější rádkování a větší úkos zdi od koruny po základovou spáru. Tu tvoří v úrovni 214,60 m n. m. travertinová lavice. Odkrytý druhý základ věže zároveň tvořil část jihozápadního průčelí původní stavby kostela. V tomto stykovém místě navazuje pozdně barokní přístavba kostelní lodi. Základy přístavby nejsou provázány s původním základem. V použitém stavebním materiálu převažují cihly pojené zvětralou nekvalitní vápennou maltou, méně je pak bloků lomového kamene.

Část výše popsaných odkrytých základů potvrzuje v těchto místech existenci původní věže zmiňované ve farní kronice. Výplň vnitřního prostoru vymezeného základy věže tvoří ve svrchních úrovních pod povrchem současného terénu vyrovnávky recentního až novověkého stáří. Pod nimi se nachází půdní horizont výrazně poznamenaný antropogenními aktivitami dosedající přímo na podloží. Tato vrstva obsahuje jak pohřby, více či méně porušené, ležící přímo na povrchu pěnovcové lavice (obr. 3), tak druhotně přemístěné lidské kosti. Vedle druhotně přemístěného zlomku mladopaleolitické silicitové čepele a několika atypických střepů pravěkého stáří byl nalezen menší soubor zlomků keramiky, který lze rámcově datovat do období vrcholného středověku. U zdokumentovaných pohřbů 803, 804, 806, 807 je patrné silné porušení stavbou základů původní kostelní lodi a jihozápadního základu věže. Situace poukazuje na existenci starší fáze pohřbívání.

Mikrosondou položenou v dotykovém spoji základů věže a kostelní lodi byl odkryt relikv starší kamenné substrukce z plochých kamenů devonského vápence pojených kvalitní vápennou maltou s vysokým podílem ostrého písku. Základy věže i kostelní lodi respektují relikty této stavební konstrukce nadezděním (obr. 4). Nálezové okolnosti připouští možnou existenci starší sakrální stavby pod gotickými základy původního kostela. Více poznatků by bylo možno získat položením zjišťovací sondy v interiéru kostela.

Ve stavebním výkopu vedeném podél severozápadní strany kostela došlo k zachycení obdobných situací jako na straně jihozápadní. Výzkumem byl zdokumentován stavební předěl mezi původní stavbou kostela a přizděným pozdně barokním prodloužením lodi (obr. 5). Tak jako v prvním případě dokumentovaném při jihovýchodní straně nejsou ani zde základy navzájem stavebně svázány. Starší základ tvoří kamenné kvádry devonského vápence bez výraznějších povrchových úprav s poměrně pravidelným rádkováním, nerovnosti byly vyplněny drobnějšími kusy vápence a jako pojiva bylo užito kvalitní vápenné malty z ostrého písku s větším obsahem kusového vápna. Základové zdivo barokní přístavby tvoří kamenocihelný materiál pojený vápennou zvětralou maltou. Cihly převažují. Základové zdivo starší stavby nasedá v hloubce 0,82 m od současné úrovně terénu na souvislou žlutobílou, místy narezivělou travertinovou vrstvu v úrovni 214,82 m n. m. Ta je dokladem silné minerální

Obr. 3. Předmostí, jihovýchodní strana kostela, pohřby umístěné na podloží, porušené výstavbou gotické lodi.
Foto Z. Schenk.

Abb. 3. Předmostí, Südostseite der Kirche, durch den Bau des gotischen Kirchenschiffs auf der Sohle liegende Bestattungen.
Foto. Z. Schenk.

Obr. 4. Předmostí, kamenná substrukce pod gotickými základy kostelní lodi a věže. Foto J. Mikulík.

Abb. 4. Předmostí, Steinsubstruktion unter den gotischen Fundamenten von Kirchenschiff und Turm. Foto. J. Mikulík.

Obr. 5. Předmostí, stavební spára barokní přístavby kostela.
Foto Z. Schenk.

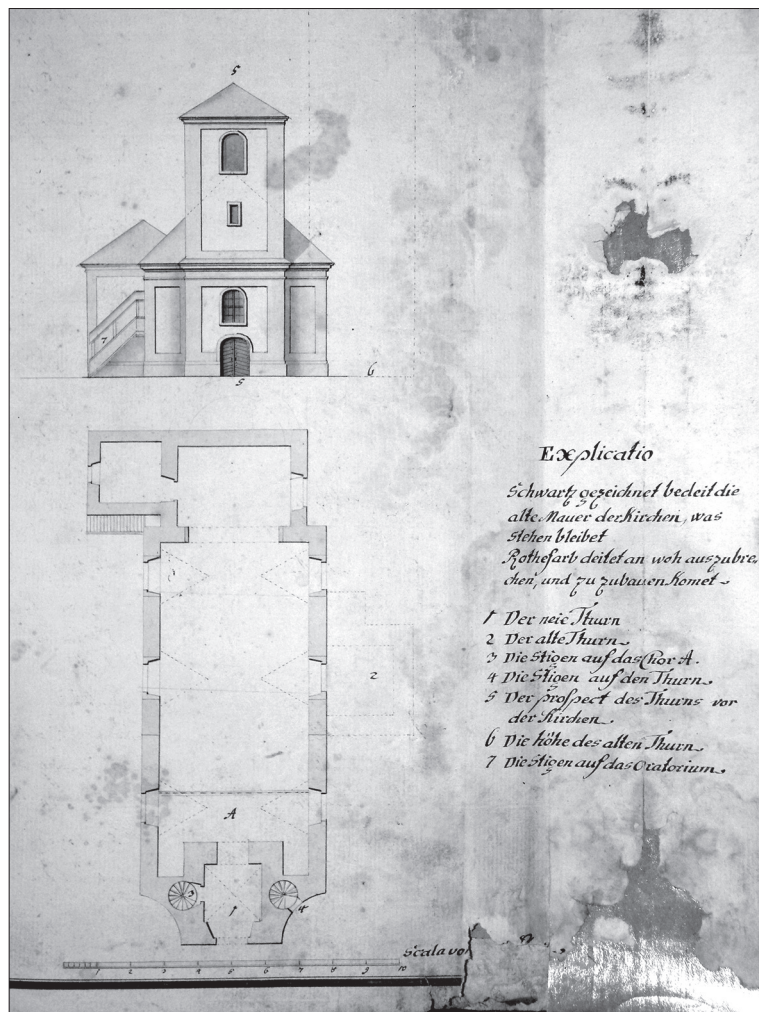
Abb. 5. Předmostí, Gründungssohle des barocken Anbaus der Kirche. Foto. Z. Schenk.

činnosti v těchto místech. Mocnost této vrstvy se pohybuje v rozmezí 0,23–0,21 m. Vzhledem k porézności a nekompaktnosti lze tuto horninu spíše považovat za pěnovec (Šušolová 2006). Mikrosondou bylo ověřeno, že tato vrstva v úrovni 214,60 m n. m. nasedá na podloží tvořené sprašovou hlinou.

Stavební výkop podél severovýchodní strany presbytáře obnažil příčně vedené kamenné základy rozebrané na úroveň základové předprsně kostela v úrovni 215,97–215,75 m n. m. Jedná se o základy původní sakristie, jejíž existence je doložena historickými prameny. Stavba přibližně obdélného půdorysu je zobrazena na historickém plánu z druhé poloviny 18. století (obr. 6). Sakristie spolu s vnějším schodištěm na oratoř byla zbourána v rámci velké přestavby kostela zahájené roku 1769. Odkryté základy původní sakristie, přiléhající ke zdi presbytáře, tvoří většinou lomový kámen s převládající složkou plochých desek kulmské droby doplněných v menší míře cihlami. Spojovacím materiálem je drolivá, hrubá, nekvalitní vápenná malta. Šířka základů

se pohybuje v rozmezí 0,88–1 m, vnitřní rozpětí základů, určující také rozpon nadzemní stavby, činí 3,5 m. V linii vnějšího lomového napojení presbytáře a kostelní lodi je kamenný základ původní sakristie po celé délce zdvojen. Druhý, rovnoběžně vedoucí základ, oddělený pouze 0,25 m širokou zásypovou vrstvou od základu sakristie, byl plošně odkryt na délku 2,80 m. Lze vyvodit, že se jedná o základovou konstrukci po původním venkovním schodišti vedoucím na oratoř, což koresponduje s nákresem na stavebním plánu z kroniky. Nad půdorysnou situací se nachází kolorovaná perokresba, kde je zobrazen čelní pohled od jihozápadu. Sakristie zde na rozdíl od věže, která byla zřejmě snesena již dříve, figuruje s venkovním schodištěm přiléhajícím k její vnější západní zdi (obr. 6).

Během začišťování dna výkopu byly v úrovni základů presbytáře zachyceny dva hroby narušené výkopy základových pasů sakristie. Pohřeb 800 při severním nároží presbyteria poskytl chronologicky citlivý materiál upřesňující dobu vzniku stavby sakristie. Pohřeb dospělého jedince v poloze na zádech, s lebkou na týl, s pravou rukou pokrčenou v lokti, byl orientován ve směru jihozápad–severovýchod. Skelet porušily v úrovni dolních končetin základy stavby sakristie. K důležitým nálezům patřily dvě stříbrné mince, které byly součástí výbavy zemřelého (obr. 7). Obě se nacházely v oblasti lebky. S největší pravděpodobností byly vloženy do úst zemřelého, čemuž odpovídá nazelenalá patina v oblasti horní čelisti. V prvním případě jde o ražbu stříbrného krejcaru císaře Ferdinanda II. (1619–1637) z roku 1636 z produkce mincovny v Olomouci. Druhou mincí je stříbrná grešle Alžběty Lukrecie (1625–1653) ražená roku 1651 v těšínské mincovně (za určení mincí patří dík Mgr. M. Chumchalovi). Další zajímavý nález představují železné ovčácké nůžky nalezené v úrovni dolních končetin zemřelého. Tento předmět mohl v případě tohoto pohřbu plnit symbolickou úlohu. S ohledem na narušení části hrobové jámy však nelze jednoznačně stanovit, zda původně tvořil součást této hrobové výbavy. Přizděním jihozápadní zdi sakristie k základům presbytáře došlo k narušení druhého hrobu 801. V hrobové jámě zachované pouze částečně se nacházel kostrový pohřeb dospělého jedince robustní postavy. Zemřelý

Obr. 6. Předmostí, kostel – plán kostela z farní kroniky, druhá polovina 18. století. Archiv Římskokatolické farnosti Přerov.

Abb. 6. Předmostí, Kirche – Plan der Kirche aus der Pfarrchronik, 2. Hälfte 18. Jhdt. Archiv der Römisch-Katholischen Pfarrei Přerov.

ležel v poloze na zádech, ruce částečně pokrčeny, snad původně sepjaty nad hrudníkem, orientace ve směru východ–západ. Dolní končetiny skeletu narušila stavba. Při začisťování zdiva kamenné předprsňe presbyteria mezi oběma pohřby se podařilo nalézt stříbrný tříkrajecar císaře Leopolda (1657–1705) z roku 1696. Počátky výstavby původní sakristie lze na základě mincovních nálezů a nálezových okolností pohřbu 800 klášť nejdrívě do druhé poloviny 17. století. Nejpozději ale k závěru 17. století, o čemž vypovídá stříbrná mince z roku 1696, která mohla uvíznout na vodorovné hraně základové předprsňe právě v souvislosti s výstavbou sakristie (Schenk–Mikulík 2007a; 2008, 24–35).

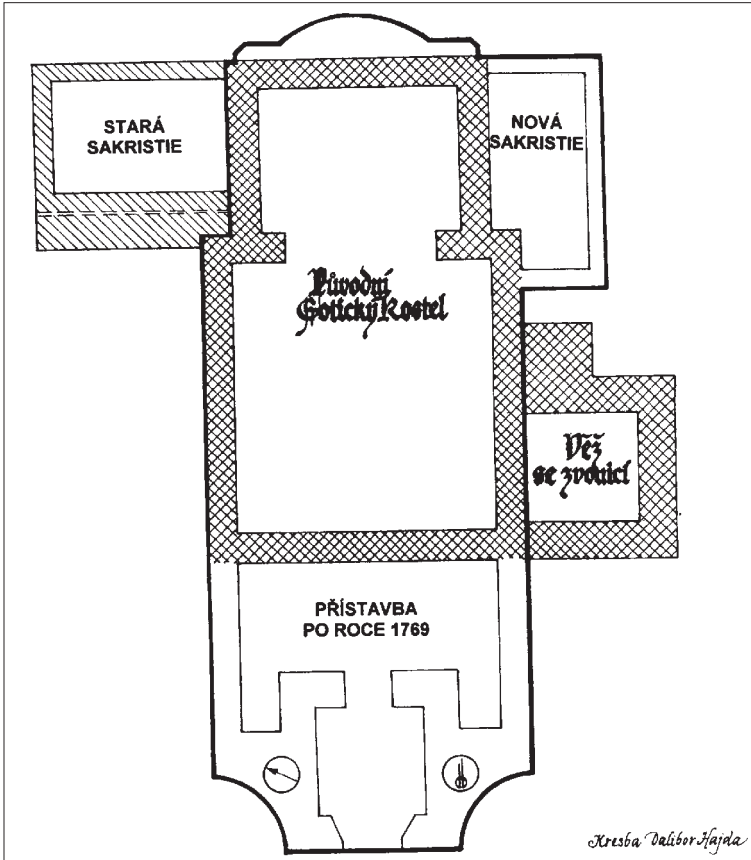
Závěr

Výsledky záchranného archeologického výzkumu realizovaného v roce 2006 při kostele sv. Maří Magdaleny na katastru Předmostí u Přerova korespondují se záznamy ve farní kronice, ze které pochází mimo prameny písemné povahy také důležitý stavební půdorys-

Obr. 7. Předměstí, mince z let 1636 (vlevo) a 1651 (vpravo) nalezené v hrobě 800 porušeného základy stavby sakristie. Foto Z. Schenk.

Abb. 7. Předměstí, Münzen aus den Jahren 1636 (links) und 1651 (rechts), die im durch die Fundamente des Sakristeibaus gestörten Grab 800 gefunden wurden. Foto. Z. Schenk.

Obr. 8. Předměstí, schematický půdorysný plán s vyznačením jednotlivých stavebně historických fází kostela. Kresba D. Hajda.

Abb. 8. Předměstí, schematischer Grundrissplan mit Einzeichnung der einzelnen bauhistorischen Phasen der Kirche. Zeichnung D. Hajda.

ný plán celého kostela z doby kolem jeho zásadní přestavby, která byla uskutečněna na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 18. století (obr. 6). Díky němu se podařilo jednotlivé výzkumem zachycené stavební konstrukce interpretovat (obr. 8). V první etapě této přestavby byla snesena do úrovně základů původní věž se zvonicí, která dle plánu stála při jižním nároží původní stavby. Výzkum odhalil základy této věže, které byly provázány se starou kostelní lodí. Jako stavební materiál byl použit devonský vápenec z místních zdrojů. Odkryté základy kněžiště a lodi provázané se základy věže lze ztotožnit s gotickou sakrální stavbou (obr. 9) uváděnou k roku 1362, kdy je při farním kostele v Předmostí zmiňován farář Macůrek. Pohřby porušené výstavbou gotické lodi a zejména substrukce zdíva přezděného základy kostela a věže evokují možnost existence starší fáze gotické výstavby kostela či stavbu ještě starší.

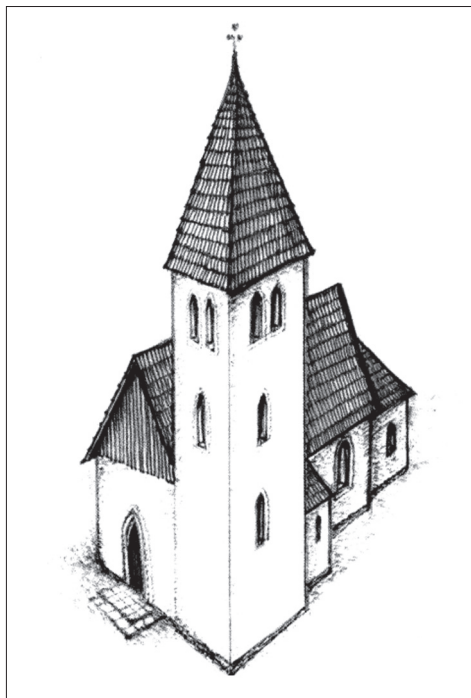
Výzkumem zachycené základové partie stavby pro změnu při severozápadní vnější straně kněžiště a lodi lze ztotožnit se starou sakristií, která je vyobrazena jako dosud stojící na stavebním plánu ve farní kronice. Dobu výstavby sakristie se podařilo ověřit a upřesnit již během samotného terénního výzkumu. Díky nálezu dvou mincí přiložených k pohřbu, který byl porušen výstavbou základů sakristie, lze její vznik poměrně dobře vymezit. Dle mladší ražby z roku 1651 můžeme počátky výstavby klášteru nejdříve do druhé poloviny 17. století. Zánik této stavby spadá do doby pozdně barokní přestavby, která proběhla v letech 1769–1772. Poměrně krátkou životnost stavby zapříčinilo její podmáčení, které souviselo se silnou činností podpovrchových minerálních vod, jež po sobě zanechaly výrazné stopy v podobě celých lavic a výrazných poloh pěnovce, které jsou zdokumentovány výzkumem. Nová sakristie byla přemístěna k jihovýchodní straně kostela, kde stojí doposud.

Výzkum kostela sv. Maří Magdaleny přinesl zcela zásadní poznatky o jeho stavebně historickém vývoji. Důležité je potvrzení existence gotického jádra kostela ukrytého v pozdně barokní hmotě této sakrální stavby. Původní gotický kostel byl orientovanou stavbou sestávající z obdélné lodi půdorysu cca 11,3×10,7 m, na kterou na východě navazoval pravoúhle zakončený, odsazený presbytář délky 8,1 m a šířky 5,5 m. Při jihozápadním nároží stála hranolová věž, která byla součástí západního průčelí kostela.

Vzhledem ke skutečnosti, že archeologický výzkum církevní stavby většího rozsahu proběhl na katastru Přerova a Předmostí naposledy v roce 1936 (Čáp 1938), splácí tak výsledky nového výzkumu do jisté míry dluh, který byl způsoben mezerou v terénním průzkumu sakrální architektury na Přerovsku.

Prameny

- CDM IX: Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae IX, 1356–1366 (Brandl, V., ed.). Brünn 1875.
 CDM XIV: Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XIV, 1408–1411 (Bretholz, V., ed.). Brünn 1903.
 INVENTARIUM: Inventarium bey der, zur Herrschatt Prerau ange hörigen Przedmoster Pfkarkirche, 1807, rkp. uložen v archivu Římskokatolické farnosti Přerov.

Obr. 9. Předmostí, rekonstrukce možné podoby kostela v období gotiky. Kresba D. Hajda.

Abb. 9. Předmostí, Rekonstruktion des möglichen Aussehens der Kirche in der Gotik. Zeichnung D. Hajda.

PAMÁTNÍ KNIHA: Památní kniha II. Léta Páně 1878 – pokračování památní knihy, Inventarium nazvané, v roku 1807 založené, rkp. uložen v archivu Římskokatolické farnosti Přerov.

PAMĚTNÍ KNIHA: Pamětní kniha farnosti Předmostské od roku 1913, rkp. uložen v archivu Římskokatolické farnosti Přerov.

Literatura

ČÁP, A., 1938: Vykopávky u sv. Jiří v Přerově, Ročenka městského musea v Přerově II, 3–20.

DEUTSCH, D., 1859: Skála Předmostská, Týdeník Hvězda, číslo 17, 27. 8. 1859, 149–150. Olomouc.

HOSÁK, L., 1970: Dějiny Přerova v době předhusitské. In: Dějiny města Přerova I., 127–170. Přerov.

KLÍMA, B., 1990: Lovci mamutů z Předmostí. Praha.

KOKAISLOVÁ, R., 2007: Přerov-Předmostí. Kostel sv. Maří Magdaleny. Stavebně historický průzkum, podpovrchový průzkum omítek I. část, průzkum vnějších omítek I. text, 1–17, rkp. uložen v archivu Římskokatolické farnosti Přerov.

KREJČÍ, V., 1998: Přerovské hřbitovy. In: Sborník Státního archivu v Přerově, 95–205. Přerov.

MOLINOVÁ, Z., 2005: Historie farnosti v Předmostí, Slovo pro každého 11/1, 3–4. Přerov.

– 2005a: Farní kostel sv. Maří Magdaleny, Slovo pro každého 11/1, 4. Přerov.

– 2005b: Farní kostel sv. Maří Magdaleny, Slovo pro každého 11/2, 4–5. Přerov.

SCHENK, Z.-MIKULÍK, J., 2007: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov), PV 48, 511.

– 2007a: Přerov II – Předmostí. Kostel sv. Maří Magdalény, NZ uložen v archivu ARÚ AV ČR Brno, č. j. 3284/08.

– 2008: Záchraný výzkum kostela sv. Maří Magdaleny v Předmostí u Přerova. In: Sborník Státního archivu v Přerově, 24–35. Přerov.

ŠUŠOLOVÁ, J., 2006: NZ z Předmostí u Přerova (nepublikováno), uložen v Archaia Olomouc, o. p. s. Zlín.

Zusammenfassung

Neue Erkenntnisse aus der Untersuchung der Magdalenenkirche (St. Maria Magdalena) in Předmostí

Die Ergebnisse der im Jahr 2006 bei der Magdalenenkirche im Katastergebiet von Předmostí bei Přerov durchgeführten archäologischen Rettungsgrabung korrespondieren mit den Aufzeichnungen in der Pfarrchronik. Darin ist außer den Quellen schriftlicher Natur ein Grundrissplan der ganzen Kirche aus der Zeit enthalten, als sie einen grundlegenden Umbau durchmachte, der an der Wende der sechziger und siebziger Jahre des 18. Jahrhunderts durchgeführt wurde. In der ersten Etappe dieses Umbaus wurde der Glockenturm bis zu den Fundamenten abgetragen, der den Plänen nach an der Südecke des ursprünglichen Baues stand. Die Grabung enthüllte die Fundamente dieses Turms, die mit dem alten Kirchenschiff verknüpft waren. Als Baumaterial hatte man Kalkstein aus örtlichen Quellen verwendet. Die freigelegten Fundamente von Schiff, Chor und Turm können mit dem gotischen Sakralbau identifiziert werden, der möglicherweise bereits im Jahr 1362 existierte, als in Předmostí ein Pfarrer namens Macůrek erwähnt wurde. Die von der Grabung erfasste Fundamentpartie des Baues für die Änderung an der nördlichen Außenseite des Schiffes und Chors können mit der alten Sakristei identifiziert werden, die auf dem in der Pfarrchronik enthaltenden Bauplan als bis zu diesem Zeitpunkt noch existierend dargestellt wird (Abb. 6). Die Zeit, in der die Sakristei errichtet wurde, konnte anhand der archäologischen Grabung verifiziert werden. Dank des Fundes zweier Münzen, die als Beigabe einer Bestattung dienten, die durch den Bau der Sakristeifundamente gestört wurde, kann ihre Entstehung relativ gut eingegrenzt werden. Der jüngeren Prägung aus dem Jahr 1651 nach können wir die Anfänge des Baus frühestens in die zweite Hälfte des 17. Jahrhunderts legen. Der Untergang dieses Baus kann mit der Zeit des Umbaus in Verbindung gebracht werden, der in den Jahren 1769–1772 erfolgte. Die neue Sakristei wurde an der Ostecke der Kirche errichtet. Die Untersuchung der Magdalenenkirche lieferte vollkommen grundlegende Erkenntnisse über ihre bauhistorische Entwicklung. Wichtig ist die Bestätigung der Existenz eines gotischen Kerns der Kirche, der in der spätbarocken Substanz dieses Sakralbaus verborgen ist. Im Hinblick auf die Tatsache, dass eine archäologische Grabung bei einem Kirchenbau im Katastergebiet von Přerov und Předmostí zuletzt im Jahr 1936 in größerem Umfang durchgeführt wurde, begleichen die Ergebnisse der neuen Graben bis zu einem gewissen Grade die Schuld, die durch diese Lücke in der Geländeuntersuchung von Sakralarchitektur in der Region Přerov erwachsen war.